

4. Рижко В.А. Універсальні виміри української культури / В. А. Рижко. – Одеса: Друк, 2000. – 216 с.

5. Стефанюк В.С. Судовий контроль: поняття і види / В.С. Стефанюк // Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Ін-Юре, 2002. – С. 489–500.

6. Проект Концепції реформи адміністративного права України / Адміністративна реформа в Україні. Документи і матеріали // Український правовий часопис. – 1999. – Вип. 4. – С. 35–58.

Ковалив М.В. Судебный контроль как гарантия обеспечения прав и свобод граждан.

Рассматриваются особенности судебного контроля как гарантии обеспечения прав и свобод граждан. Раскрывается характеристика судебного контроля, а также критерии классификации судебного контроля в Украине.

Ключевые слова: судебный контроль, государственный контроль, права и свободы граждан, стадии контроля.

Kovaliv M.V. Judicial control as guaranty of citizens' rights and freedoms provision.

The peculiarities of judicial control as guaranty of citizens' rights and freedoms provision are examined in this article. The description of judicial control and also the classification criteria of judicial control are analyzed.

Key words: judicial control, state control, rights and freedoms of citizens, control stages.

Стаття надійшла 30 травня 2011 р.

УДК 342.95 Л-39

Є.О. Легеза

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ МІЛІЦІЄЮ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ (за даними соціологічного опитування населення)

Здійснено соціологічний аналіз ефективності надання адміністративних послуг населенню підрозділами міліції громадської безпеки за результатами опитування населення (2009–2010 р.). Визначено шляхи оптимізації діяльності підрозділів міліції громадської безпеки щодо надання адміністративних послуг фізичним та юридичним особам.

Ключові слова: послуга, адміністративна послуга, що надається міліцією громадської безпеки.

Постановка проблеми. Якісно новий правовий режим регулювання відносин між владними суб'єктами та громадянами – режим партнерських відносин – є визначальною ознакою демократичної країни, що зумовило потребу у комплексному реформуванні управлінських процесів в державі, інститутів українського адміністративного права. Тому з'ясування позиції населення з приводу надання адміністративних послуг міліцією громадської безпеки є безумовно актуальним на сьогоднішній час.

Аналіз останніх досліджень. Нині, завдяки науковим працям В.Б. Авер'янова, К.К. Афанасьєва, Ю.П. Битяка, І.В. Дроздової, В.М. Гаращука, І.П. Голосніченка, С.В. Ківалова, І.Б. Коліушка, А.Т. Комзюка, О.В. Кузьменко, Г.М. Писаренко, В.П. Тимошука та інших науковців, досліджено ряд особливостей діяльності органів публічної влади з надання адміністративних (управлінських) послуг населенню. Потрібно наголосити на вагомому внеску І.В. Дроздової, яка у своєму дослідженні «Міністерство внутрішніх справ України як суб'єкт надання адміністративних послуг» (2008–2009 рр.) провела соціологічне опитування працівників органів внутрішніх справ та населення щодо ефективності надання адміністративних послуг [1]. Але у наукових дослідженнях питання надання адміністративних послуг міліцією громадської безпеки, зокрема щодо соціологічного дослідження, не проводилося.

Метою даної статті є висвітлення аналізу соціологічного опитування населення щодо оптимізації діяльності підрозділів міліції громадської безпеки у сфері надання адміністративних послуг.

Для досягнення вищевказаної мети нами поставлено наступні **завдання**:

- проаналізувати показники соціологічного опитування населення щодо надання адміністративних послуг підрозділами міліції громадської безпеки;

- визначити шляхи оптимізації діяльності міліції громадської безпеки за даними соціологічного опитування.

Виклад основних положень. З метою визначення ефективності діяльності підрозділів міліції громадської безпеки щодо надання адміністративних послуг фізичним та юридичним особам, а також розробки оптимальних шляхів реформування цієї діяльності було опитано 339 осіб.

В опитуванні взяли участь студенти вищих навчальних закладів Дніпропетровська – 24% (80 осіб), державні службовці – 16%

(54 особи), підприємці – 14% (48 осіб), працівників освіти, медицини, соціальної сфери – 15% (49 осіб), домогосподарки – 9% (31 осіб), пенсіонери – 8% (27 осіб), робітники та інваліди відповідно по 6% (21 і 19 осіб), і лише 3% (10 осіб) – посадові особи органів влади.

З усіх опитаних 60% (203 особи) становлять жінки, відповідно 40% (136 осіб) – чоловіки. До 21 року – 30% (101 особа), від 21 до 35 років – 28% (95 осіб), від 35 до 45 років – 27% (73 особи), старше 45 років 15% (50 осіб).

З опитаних проживають у Дніпропетровській області 39% (132 особи), Запорізькій – 25% (85 осіб), Харківській – 12% (41 особа), Херсонській – 7% (24 особи), Одеській – 6% (20 осіб), Донецькій – 5% (17 осіб), Луганській 5% (17 осіб), в інших областях проживає 1% (3 особи).

На отримання послуги про реєстрацію нагородної зброї до підрозділів міліції громадської безпеки звернулися 8% (27 осіб), реєстрація (перереєстрація) мисливської, холодної пневматичної та газової зброї, що належить громадянам – 35% (119 осіб), придбання спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та драгівної дії, індивідуального захисту, активної оборони – 14% (48 осіб), оформлення дозволу на придбання і перевезення вогнепальної зброї, боеприпасів та вибухових матеріалів – 20% (68 осіб), оформлення дозволу на відкриття та функціонування об'єктів дозвільної системи з вибуховими матеріалами, піротехнічних майстерень – 8% (27 осіб), виготовлення печаток і штампів установам, організаціям, суб'єктам підприємницької діяльності тощо – 7% (23 особи), отримання ліцензії щодо відкриття тир, стрільбищ невійськового призначення, мисливських стендів – 4% (14 осіб), з інших питань – 4% (13 осіб).

На запитання «Протягом якого терміну Вам гарантували позитивне вирішення Вашого питання (виготовлення документа, видача дозволу (ліцензії), проведення експертизи, видача довідок або іншої інформації, реєстрація та ін.)» лише 7% (23 особи) відповіли до 3 днів, до 10 днів – 8% (26 осіб), до 15 днів – 20% (67 осіб), до 30 днів – 39% (132 особи), більше 30 днів – 26% (91 особа). Бачимо, що органами публічної адміністрації тільки гарантується надання адміністративної послуги населенню переважно в триденний термін. Більш як половині опитуваних, а саме 65% (223 особи), працівники підрозділів міліції громадської безпеки гарантували надання адміністративних послуг у термін більше ніж п'ятнадцять діб. На наш погляд, така ситуація

є неприпустимою, у зв'язку з інформатизацією та комп'ютеризацією підрозділам міліції громадської безпеки щодо надання цих послуг необхідно скоротити термін до 3 діб, спираючись на наявність різних інформаційних баз тощо.

Щодо запитання «Протягом якого часу тривала процедура надання послуги (час від моменту Вашого звернення до підрозділу міліції громадської безпеки до моменту отримання позитивного результату)» до 3 днів відповіли 8% (31 особа), до 10 днів – 6% (25 осіб), до 15 днів – 13% (47 осіб), до 30 днів – 46% (141 особа), більше 30 днів – 27% (95 осіб). Якщо порівняти гарантії надання адміністративних послуг підрозділами міліції громадської безпеки з фактичним отриманням тієї чи іншої послуги, то зрозуміло, що ці показники не збігаються. Навіть гарантовані терміни працівниками міліції громадської безпеки не виконуються чи не дотримуються фактично, що теж є неприпустимим.

Підчас вирішення справ опитаних їм надавалися супутні послуги: ламінування документів 13% (43 особи), ксерокопію документів – 10% (35 осіб), платна консультація 40% (135 осіб), допомога в оформленні документів – 31% (107 осіб), інші послуги – 6% (19 осіб). Проаналізуємо, які саме платні адміністративні послуги можуть надаватися підрозділами міліції громадської безпеки. Відповідно до реєстру державних та адміністративних послуг, які можуть надаватися органами внутрішніх справ, зокрема, підрозділами міліції громадської безпеки, виокремлено 10 послуг. Зазначимо послуги, що надаються міліцією громадської безпеки: видача дозволу на виготовлення вогнепальної і холодної зброї, боєприпасів до неї, піротехнічних, вибухових і інших спеціалізованих засобів; видача дозволу на придбання і зберігання вогнепальної і холодної зброї, боєприпасів до неї, піротехнічних, вибухових і інших спеціалізованих засобів (безкоштовно); видача ліцензії на виробництво спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продаж (340 грн.); видача ліцензії на виробництво, ремонт вогнепальної зброї, боєприпасів до неї, холодної зброї, пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду, торгівля вогнепальною зброєю та боєприпасами до неї, холодною зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду (340 грн.); видача ліцензії на провадження діяльності, пов'язаної з виробництвом, торгівлею піротехнічними засобами (340 грн.); видача

ліцензії на провадження діяльності, пов'язаної з відкриттям та функціонуванням стрілецьких тирів, стрільбищ невійськового призначення, мисливських стендів (340 грн.); видача направлення на реалізацію зброї (9 грн.); реєстрація газових пістолетів і револьверів, патронів до них, заряджених речовинами сльозоточивої і дратівної дії; видача сертифікатів на відповідність зброї, боєприпасів, вибухових речовин і піротехнічних засобів державним стандартам [2]. Проаналізувавши ці послуги, законодавець стягує плату тільки з п'яти послуг, що надаються підрозділами міліції громадської безпеки, які мають чітку фіксовану оплату, а інші повинні надаватися безкоштовно. Отже, виходячи з викладеного, можна зробити висновок про стабільність негативної практики заробляння додаткових грошей владними суб'єктами МВС, зокрема, підрозділами міліції громадської безпеки.

На запитання «До скількох осіб підрозділів міліції громадської безпеки Вам довелося звернутися протягом всієї процедури надання послуги, враховуючи оплату послуги (обведіть вірний варіант відповіді)» 33% (111 осіб) опитаних відповіли «до 1 особи», «до 2 осіб» відповіли 35% (118 осіб), «до 3 осіб» – 18% (63 особи), «до 5 осіб» – 14% (47 осіб). З цього приводу наведемо слухні погляди В.П. Тимошука та І.Б. Коліушко, а саме: принцип «єдиного вікна» також вважають ефективною формою організації сервісно-публічної діяльності щодо надання адміністративних послуг, на відміну від «універсаму послуг» або «єдиного офісу». Приватна особа подає до органу влади заяву та необхідний мінімум документів, а збір довідок, проведення погоджень та інші процедури здійснюються самою публічною адміністрацією всередині адміністративного органу при взаємодії з іншими адміністративними органами. При цьому адміністративні органи повинні мати відповідні повноваження щодо витребування та надання інформації, оскільки виникають проблеми у наданні адміністративному органу дозволу на збирання або витребування в інших органів необхідної інформації про особу [3, с. 466].

Щодо запитання «До яких підрозділів міліції громадської безпеки та скільки разів протягом останніх трьох років Ви зверталися за отриманням адміністративних послуг (укажіть напроти назви служби (відділу) підрозділу міліції громадської безпеки кількість відвідувань)» 26% (186 осіб) відповіли: «до організації охорони громадського порядку», 4% (33 особи) – «до дільничних інспекторів міліції», 25% (185 осіб) – «отримання державних дозволів», 6% (41 особа) – «до

спеціальних установ, конвойних підрозділів», 4% (30) – «до судової міліції «Грифон», 8% (62 особи) – щодо масових акцій та охоронних заходів, 27% (195) – щодо ліцензійної діяльності. З цього можна зробити висновок, що більшість опитуваних, а саме 52% (380 осіб) зверталися з приводу отримання певних дозволів, ліцензій до органів забезпечення державних дозволів та ліцензійної роботи органів внутрішніх справ. Так, відповідно до звіту Департаменту громадської безпеки ОВС за 2008 рік, на обліках органів внутрішніх справ України перебуває 1,9 тис. об'єктів дозвільної системи зі зброєю та вибуховими матеріалами, 327 складів з вибуховими матеріалами, 250 магазинів з реалізації зброї та засобів самооборони, 235 штемпельно-граверних майстерень, 82 тири, стрільбища, стенди, 739 – інших об'єктів, а також понад 685,2 тис. власників мисливської вогнепальної зброї. У 2007, 2008 та 2009 роках видано фізичним та юридичним особам приблизно однакову кількість дозволів, а саме 352,3 тис [4, 5, 6]. Отже, ми бачимо, що найбільшим підрозділом міліції громадської безпеки, який надає адміністративні послуги населенню, є саме підрозділ дозвільної системи та ліцензування ОВС.

На прохання відзначити 4 вимоги до посадових осіб підрозділів міліції громадської безпеки як суб'єктів надання адміністративних послуг, які, на Ваш погляд, є найважливішими, опитувані відповіли: професійність – 25% (279 осіб), ввічливість 24% (267 осіб), досвід роботи в ОВС 17% (189 осіб), готовність надати допомогу 21% (234 особи), доброзичливість – 13% (139 осіб), що вказує на те, що населення віддає перевагу професійності та ввічливості з усіх якостей працівників підрозділів міліції громадської безпеки.

22% (73 особи) – з опитаних вважають, що адміністративна відповідальність повинна наставати за недотримання посадовою особою встановлених стандартів надання адміністративних послуг; 13% (44 особи) – за неповагу до особи – споживача послуги під час виконання службових обов'язків; 22% (76 осіб) – за ухилення від виконання обов'язків щодо надання консультативної допомоги; 36% (122 особи) – за неправомірне стягнення плати за послугу; 6% (20 осіб) – вважає що за примушування отримувати супутні необов'язкові послуги; 1% (4 особи) не змогли дати відповіді на питання. Більшість респондентів, вважають, що адміністративна відповідальність повинна наступати саме за неправомірне стягнення плати за послугу, з чим ми повністю погоджуємося. Адже, на наш погляд, порушуючи принцип рівності до отримання однієї й тієї ж послуги в різних підрозділах

міліції громадської безпеки при стягуванні різної плати, призводить до зменшення довіри населення до міліції.

На запитання «Оберіть критерії, які, на Ваш погляд, є найважливішими для оцінки якості надання адміністративних послуг підрозділами міліції громадської безпеки» 17% (73 особи) відповіли «терміновість», 43% (188 осіб) – результативність, 13% (55 осіб) – простота (доступність), 9% (39 осіб) – зручність, 3% (14 осіб) – відкритість, 3% (14 осіб) – мінімальна справедлива вартість, 6% (28 осіб) – повага до особи, 1% (5 осіб) – рівність, 5% (20 осіб) – побутові зручності.

З опитаних 55% (184 особи) вважають, що переліки платних послуг повинні визначатися законами України як нормативно-правовими актами, що надаються підрозділами міліції громадської безпеки; постановами Кабінету Міністрів – 24% (82 особи); указами Президента – 3% (10 осіб); наказами МВС – 18% (63 особи).

Щодо запитання «Якими нормативно-правовими актами повинні визначатися схеми оплати адміністративних послуг, що надаються підрозділами міліції громадської безпеки», відповіді опитаних були деякою мірою аналогічними: Законами України – 53% (180 осіб), постановами Кабінету Міністрів – 20% (68 осіб), указами Президента – 6% (20 осіб), наказами МВС – 21% (71 особа).

Схожою є і картина відповідей на запитання «Якими нормативно-правовими актами повинні встановлюватись мінімальні державні стандарти адміністративних послуг, що надаються підрозділами міліції громадської безпеки»: законами України – 50% (169 осіб), постановами Кабінету Міністрів – 20% (69 осіб), указами Президента – 6% (21 особа), наказами МВС – 24% (80 осіб).

Лише 3% (9 осіб) опитаних вважають, що у повному обсязі повинні оплачуватись послуги, що надаються підрозділами міліції громадської безпеки; 18% (65 осіб) – вважає, що повинні надаватись безкоштовно, якщо це передбачено службовими обов'язками посадових осіб; 68% (230 осіб) з 339 опитаних вважає, що підлягає сплаті тільки держмити; 11% (35 осіб) – по собівартості матеріальних затрат та часу.

З 339 опитаних лише 7% (24 особи) зверталися зі скаргою щодо надання адміністративних послуг; 93% (315 осіб) не зверталися. Цей показник можна розглядати з двох сторін. З однієї сторони, це свідчить про низьку правосвідомість громадян, а з іншої сторони, можна прийти до думки, що населення не має надії щодо справедливого вирішення

справи у вищого начальника ОВС. Зверталися щодо порушення термінів 3% (10 осіб); щодо неправомірного стягнення плати – 2% (8 осіб); щодо бездіяльності – 1% (4 особи); щодо відмови у наданні допомоги або інформації 1% (2 особи); 93% (315 осіб) не зверталися.

На запитання «До яких саме посадових осіб ви зверталися зі скаргою на неправомірність дій працівників міліції щодо надання послуг» 3% (11 осіб) відповіли «до начальника міського(районного) відділу внутрішніх справ»; 3% (9 осіб) – «до начальника ГУМВС, УМВС в області»; 1% (4 особи) – «до начальника підрозділу, працівники якого порушили права»; 93% (315 осіб) не зверталися.

Щодо запитання «Із оскарженням яких неправомірних рішень, дій чи бездіяльності Ви зверталися із позовом до адміністративного суду (або загального) суду»: «про визнання неправомірним рішення комісії (або особи)» відповіли 2% (8 осіб), «про порушення строків отримання адміністративної послуги» – 3% (11 осіб), «про визнання незаконних дій працівників дозвільної служби» 1% (2 особи), «про відшкодування матеріальної та моральної шкоди, завданої неправомірними діями працівників міліції» – 1% (3 особи), не зверталися 93% (135 осіб).

На запитання «Якщо Вашу скаргу не буде задоволено рішенням керівника ОВС, Ви використаєте своє право на скасування незаконних дій посадової особи у адміністративному суді?» 62% (212 осіб) відповіли: «так, буду захищати свої права»; 6% (19 осіб) – «ні, не вірю у справедливість адміністративного судочинства»; 10% (35 осіб) – «буду оскаржувати до вищих посадових осіб, до МВС України»; 1% (3 особи) – «звернуся у загальний суд»; не змогли дати відповідь на запитання 21% (70 осіб) опитаних. Потрібно зазначити, що населення бажає захищати свої права щодо отримання адміністративної послуги тільки в суді, а не писати скаргу до вищого керівництва ОВС.

З опитаних 17% (57 осіб) вважають, що потрібно створити в структурі міліції громадської безпеки окремий підрозділ, службовці якого будуть оформляти документи для надання всіх передбачених законом адміністративних послуг, як основний вид заходів, які потрібно вжити для покращення діяльності підрозділів міліції громадської безпеки у сфері надання адміністративних послуг; 46% (157 осіб) вважає, що потрібно затвердити державні стандарти надання підрозділами міліції громадської безпеки адміністративних послуг; 33% (112 осіб) бажає передбачити в адміністративному законодавстві відповідальність посадових осіб за неправомірні

рішення, дії чи бездіяльність у сфері надання адміністративних послуг; лише 4% (13 осіб) вважає, що потрібно ввести додаткові посади державних службовців у дозвільну службу масових акцій та охоронних заходів тощо, які будуть приймати документи та передавати для прийняття рішення до інших посадових осіб, надавати консультативні послуги, відповідати за своєчасність та якість надання адміністративних послуг.

На прохання навести свої пропозиції щодо надання адміністративних послуг міліцією громадської безпеки 11% (36 осіб) опитаних не надало жодних пропозицій, 22% (74 особи) бажають протидіяти корупції, 18% (61 особа) – спростити процедури надання послуг, 19% (64 особи) – зменшити кількість документів, які потрібно оформити для отримання послуги, 9% (32 особи) – покращити матеріально-технічне забезпечення підрозділів суб'єктів надання послуг, 10% (33 особи) – вдосконалити законодавство в найкоротший час, 6% (19 осіб) – забезпечити професійними кадрами, 5% (20 осіб) – змінити ставлення до людей. Бачимо, що якісне надання адміністративних послуг міліцією громадської безпеки, більшість населення бачить тільки за умови спрощення процедури надання адміністративних послуг, зменшення кількості документів, які потрібно оформити для отримання послуги, застосування державою заходів щодо протидії корупції у цій сфері.

Отже, як **підсумок**, потрібно зазначити, що нині необхідно прийняти Закон України «Про адміністративні послуги», здійснити реальний механізм надання адміністративної послуги підрозділами міліції громадської безпеки (у сфері платності та безоплатності тощо), покращити контроль відповідних суб'єктів за діяльність органів публічної адміністрації, які надають ці послуги, та посилити заходи відповідальності працівників, які порушують стандарти надання (отримання) адміністративної послуги.

1. Дроздова І.В. Міністерство внутрішніх справ України як суб'єкта надання адміністративних послуг: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / Дроздова Інна Вікторівна. – К., 2009. – 240 с.

2. Реєстр державних та адміністративних послуг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reestr.center.gov.ua/Items/Main/main.php>

3. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / [автор-упорядник В.П. Тимошук]. – К.: Факт, 2003. – 496 с.

4. Оцінка стану криміногенної ситуації на території України за 2007 рік: Звіт Департаменту громадської безпеки МВС України. – К., 2008. – 41 с.

5. Оцінка стану криміногенної ситуації на території України за 2008 рік: Звіт Департаменту громадської безпеки МВС України, – К., 2009. – 47 с.

6. Оцінка стану криміногенної ситуації на території України за 2009 рік: Звіт Департаменту громадської безпеки МВС України. – К., 2010. – 48 с.

Легеца Е.О. Анализ эффективности предоставления административных услуг милицией общественной безопасности (по результатам социологического опроса населения).

Совершен социологический анализ эффективности предоставления административных услуг населению подразделениями милиции общественной безопасности по результатам опроса населения (2009–2010 г.). Определены пути оптимизации деятельности подразделений милиции общественной безопасности относительно предоставления административных услуг физическим и юридическим лицам.

Ключевые слова: услуга, административная услуга, которая предоставляется милицией общественной безопасности.

Legeza E.O. The analysis of the administrative services provision efficiency by the militia of public safety (on the basis of public opinion 2009–2010).

The sociological analysis of the efficiency of administrative services provision by the subdivisions of public safety militia on the basis of public opinion (2009–2010) was conducted in this article. The optimization ways of the activity of the public safety militia concerning the provision of administrative services to physical and legal entities are defined in this work.

Key words: services, administrative services, provided by the militia of public safety.

Стаття надійшла 30 травня 2011 р.

УДК 342.95

О.С. Петренко

АДМІНІСТРАТИВНІ СТЯГНЕННЯ ТА САНКЦІЇ ЯК КАТЕГОРІЇ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Розглядаються та порівнюються такі категорії адміністративного права, як санкції та адміністративні стягнення. Проведено аналіз застосування санкцій та адміністративних стягнень та встановлено, що адміністративні стягнення є конкретною мірою відповідальності за вчинення адміністративних правопорушень.